

Redactiunea

se afla in

Strat'a lui Leupoldu Nr. 44.

scrierile nefrancate nu se primescu decât numai de la correspondintii regulari ai „Federatiunii.“ *Scrisori anonime* nu se publica. Articlii trimisi si nepublicati se vor arde si numai la cerere espressa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
 Pre trei lune 2 fl. v. a.
 Pre siesse lune 4 „ „
 Pre annulu intregu 8 „ „
 Pentru Romania:
 Pre an. intregu 24 Fr. = 24 Lei n.
 Pre 6 lune 12 „ = 12 „ „
 Pre 3 — 6 „ = 6 „ „

Pentru Insertiuni:
 10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrala pentru fiecare-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia. Unu esemplariu costa 10 cr.

B.-Pest'a, 7/19 Febr. 1876

Tote descantecele diplomatiei: no-lui Andrassy, aliantia poteriilor nice, admirabila armonia a marilor pri garante, promitutiunea morbida si moribundului d'a inghitii medicatiunile doftoriloru sei, si alte calamitati nu sunt in stare se faca a disparé tom'a resbellului. Assecurarile de se nu le mai crede nimene, d'in contota lumea este ingrigita si privecu temere la pregatirile ce se facu aru d'in partea celloru ce buccina tea. Ern'a trece, primaver'a se aprosi cu ea timpulu in care vomu scicestiunea orientala se va deslegá calle pacifica seu cu armele. Acesta a numai combinatiuni potemu face, luandu in consideratiune importancestiunei, conjuncturele pucinu dilluate alle situatiunei, precum si aliatiele in liniaminte abia marcate, agnosticarile nostre inclina in favo-pacei. Inse-si marile poteri paru a teme demarea problema ce li stá inaspre deslegare. — Spre caracterisamaim de aproape a situatiunei vomu inistrá una scire a d'uariului grecescu „*Messenger d'Athènes*.“ — Cellu d'antáiu dice cá i fi scrissu d'in Buccuresci, cumca vernulu romanu au datu respunsu gativu la invitarile de aliantia offensa si defensiva ce i s'au facutu d'inte Serbia si a Muntenegrului, cari a intiellesu intre sine pentru evenlitate a unei actiuni in contr'a Turca. — Guvernulu Romaniei ar fi otivatu refusulu seu prin aceea, Romania nu recunoscé decâtu nominalmente suzeranitatea Turciei, carea pote esserce cátu-si de pucina inantia a supr'a desvoltarei poterii si prosperitatii sale. — La acestea cor-pundintele diuariului „*Byzantis*“ face servarea, cá armarile Romaniei paru contradice respunsulu guvernulu d'in Buccuresci si cá aci este unu misteriu numai timpulu pote se-lu desvelesca. — La aceste observare d'uariile offi-ale d'in Buccuresci, spunu la rondulu u, cá este gressiela a vedé unu miriu acolo, unde nu e decâtu o simpla asa. Romania nu e neei statu vasa, neei absolutu inpedinte, ea, ca tra neutrale, are drepturi ce resulta n tractatele ce au inchiaiatu in diverse oce si cari i sunt garantate prin marile teri, unulu d'in aceste drepturi assecu-respectarea territoriulu seu si sustie-rea neutralitatii sale, dar acesta neuitate i impune totodata si detorintie. ne cá Romania, in casu candu s'ar emá neutralitatea ei, pote face ap-la poteriile garanti; — inse ea nu sta cu manile in sinu, privindu cum se calca territoriulu, ci trebuie se si-lu opere in sa-si, d'aici armarea, acest'a se nu are caracteru offensivu, ci puru simplu defensivu. Fla cum va fi, re-unsulu este correctu si Romanii ar

vedé cu dorere candu guvernulu Romaniei s'ar arruncá in vallurile unei in-treprinderi aventurose. Acest'a numai atunci s'ar poté aplicá, precum am mai dtissu-o si alta data, candu la spatele Romaniei ar sta unu spriginitoriu poternicu, dar temerile nostre ar fi mari, candu d'in nefericire, acea mare potere ar fi Russia, care ar poté duce pre ghiacia guvernulu Romaniei si joculu ar deveni forte periculosu pre acellu lunecusiu.

Cellu ialtu d'uariu grecescu invita pre Romani la aliantia cu Grecii si Ungurii, arretandu prin mai multe arguminte, cá aceste trei eleminte n'au se ascepte neei unu bine de la Slavi si cá in l'ata ce s'ar constitu unu mare statu slavianu pe peninsul'a Balcanulu, Romanii ar fi cellu d'antáiu obiectu de atacu combinatu allu Slaviloru, cá unu elementu ce desbina semintefe Slavice alle nordulu de celle meridionale, — apoi ar veni rondulu la Unguri, assemene elementu dismembratoriu si pedeca in callea unirei Slaviloru, si, in fine Grecii, ar trebui se succumba coplesti sub lavinele elementulu Slavianu. — Slavii dice „*Messenger d'Athènes*“ voru tinde ca se-si asimileze pe Romani, cercandu a-i slavonisa si fiindu cá acest'a in d'illele nostre si facia cu desvoltarea nationale a Rloru, este imposibile, voru staru a-i sfarmá prin fortia, deci in contr'a acestui periclu, ce amenintia pe Romani in prim'a linia, nu este altu mediulocu de scapare, decâtu aliantia celloru assemene amenintati, adeca aliantia intre Romani, Grecii si Unguri. — De si recunoscemu, incátu-va, justeti'a acestoru apretari, nu credemu totu-si cá asest'a ar fi callea cea adeverata in contr'a pericluulu indegetatu si mai alessu in contr'a unui periclu ce inca nu essiste. Poporele ajungandu la libertate si independintia nu tindu a sugrumá libertatea altoru-a fara a fi provocate, apoi in urma, aliantia intre celle trei natiuni mice — d'ntre cari Grecii isolati si departati forte de Romani si Unguri, — n'ar fi de ajunsu a paralisá singura, fara ajutorulu altoru-a, lavin'a slaviana, ba numai ar provocá-o fara neei o necessitate.

Noi, pentru libertatea elementulu romanu, nu avem neei o frica de Slavii meridionali; temerile nostre sunt d'in partea Russiei, care ar poté se tinda a ne inghitii si pre noi si pre Slavii meridionali d'impreuna. In contr'a acestui periclu trebuie se ne ingrigimu, éra spre acest'a nu isolatori'a aliantia arretata mai susu prin d'uariile grecescu, este mediulocu, ci aliantia cu insi-si Slavii meridionali si spriginulu altoru mari poteri.

In Camer'a deputatiloru Ungariei s'au terminatu in sied. de la 12. c. discussiunea a supr'a proiectulu de lege relativu la *formalitatile testamintelor*. Juristii (advocati) camerei se arruncara cu adevarata hamisitura lupina a supr'a acestei legi, servindu-se

de tote subtilitati juridice si facandu la câte unu §. mai multe modificatiuni decâtu éra cuvintele d'in cari se compune. Acest'a, de stau suprinsu pe nejuristi, se aplica forte usioru, pentru cá la una codificatiune partiala, precum acest'a se urmaresce de la inceputulu erei constitutionale, trebuindu a se considerá tote eventualitate vietiei cetatienesce, abia s'ar poté purcede altminteru decâtu analandu-se in atomii sei fia care paragrafu spre a se intercalá prin emendamiute dispusetiunile ce lipsescu. — In sied. de la 15. l. c. se luá la discussiune legea despre *manipulara dariloru*, care, dupa o scurta desbatere generale, fu primita, cu insemnata majoritate, de base pentru discussiunea speciala. Ministrulu de finantie ascepta cu nerabdare votarea legii, ca immediatu se o puna in lucrare. Un'a d'ntre celle mai insemnate dispusetiuni alle acestei legi, este, cá contribuabili d'in comunele mari séu mice, a caroru dare se urca la 100 fl. si mai susu, de acum inainte voru avé se o plateaca eschisivu la competintele officie reg. de contributiune; spre a se dejudecá inse, ore contribuabili au se plateca darea immediatu la officiele de contributiune séu la cass' comunale, va servi de cinosura summ'a contributiunei d'in annulu precedentu. — In sied. de la 16. l. c. se desbatu legea pentru perennarea memoriei lui Deacu prin inarticulare si monumentu, — dupa discussiune mai indelungata, respingundu-se mo-admissa, votandu-o si oppositiunea dreptei, a fara de estrem'a stanga, care nu afla cor-recta purcederea de inarticulare, pentru cá valoarea operei princioale a lui Deacu — a pactulu dualisticu — numai viitoriulu pote se-lu apretize justu, istoria fiindu dreptulu judecatoru.

Dupa cum se scie in genere agendele ascriisse prin lege notariulu publicu, la casu deca acestu-a e impededatu, — le implinesce respectivulu jude cercualu. Din acestu incidentu s'a casatu intrebarea, ore in casulu acellu-a candu judele cercualu functioneaza in loculu notariulu publicu, sunt ore de a se specificá tacsese notariali seu ba, si deca e, cui sunt a se ajudecá acestea? Relativu la acestu casu a emanatu de la ministrulu de justitia unu circulariu la tote judecatoriile cercuali, in sensulu carui-a se ordinezá cá judecatoriile cercuali de câte ori numai functioneaza in loculu notariulu publicu, se redice tacsese notariali de la partidele respective in folosulu erariulu; si aceste se le administreze numai decâtu la perceptoratu respectivu.

Prin acesta ordinatiune s'a enunciatu dupa parerea nostra implicite si aceea, cá si in affacerile acelea, in cari interventiunea notariulu dupa lege nu e obligatoria, si partideloru li-se iarta cá se recurga liberu la judecatoria, de es. la autentificarea copieloru, — judele cercualu nu numai e indreptatitu ci chiaru indatoratu a pretinde de la parti tacs'a preacrisa si a o administrá in favorea statulu la loculu competinte.

„Torna intorna frate!“

in Chronograph'a lui Theophane.

III. Imperiulu Romanu Orientale.

Romania — Rumelia (Rum-Illy 330—1453.)

Imperatulu Constantinu restituindu unitatea imperiulu dismembratu acum sub Diocletianu; numai de cátu (la an. 330) stramutandu scaunulu imperatescu din Rom'a vechia, dom'a ginteloru, la Bosfortulu Traiciei, puse temeiu dismembrarei eterne a Orientulu de la Apusu.

Grelle consideratiuni politice, militari si

religiunari imbinate un'a cu alt'a lu-voru fi coplestu si miscatu pre imperatulu la atare passu temerariu; acelle inse acum le trecemu cu vederea, ci ne pronunciamu din fondu cum cá acesta reforma, ori fia si operatiune a supr'a marelui corpu Romanu langeditu prin tumultele militari, va fi fostu avantajosu coloniloru din Dacia Traiana si Aureliana, coloni lassati preda barbariloru.

La Bosforu mandria si fortulu Orientulu cá prin una magla la mandatulu lui Constantinu s'a redicatu pre ruinele Bizantiulu ca si fenicea una *Roma noua*; senatu romanu, consule, prefectu pretorianu, etc. cá in Rom'a vechia; Tracia din Dardanelle pana in Emu se colonisasse, se fece *Romania*. Romania imperiala, care se protega celle doue fice romane la Dunare si Carpati.

Constantinu in adeveru a si pusu in lucrare atare politica nationala; cá unu allu doile Traianu intarindu-se in noulu scaunu imperatescu, numai de cátu descinse la Istru, si mai susu de gur'a Oltulu redicandu podu treou in Dacia Traiana cu tota poterea imperiulu si sfarmá poterea Gotiloru, alungandu-i pana departe la hotare (Dunastru). Aci sabindu braciile barbariloru se aplecara la religiunea Crestina. (litere gotice, si episopulu Ulfila). Constantinu dupa batalia in tocm'a cá Traianu s'a adoperatu prin binefacerile paciei, redicandu din ruine si reparandu multe cetati pre pamentulu Daciei.

Successorii lui Constantinu inse, dorere

d'a *scoti Dacele*, a cultivá *planta labina* in *orientu* in interesulu propriu cá-ci Imperiulu fara nationalitate, appare ca si ossatu fara medna; Unicu Justinianu merita exceptiune, merita toti titulu nationalitatei latino-Romane, (Dapile éra-si revendicate mai pe urma din manile barbariloru: Italia liberata, de sub Gotii lui Totila; Africa mantuita de Vandali lui Gensericu. Tribonianu preluora Codicelu Justinianu, Institutiuni, Digeste, Novelle: etc.)

Cu morte a lui Iustinianu se intoncá ceriulu romanitatei in Orientu; curtea, guvernulu se greci de totu; si in locu de politica romana, predominira seccature sofistice, seccature religiunari (a se vedé de la iconoclasti, pana la cei cu particeu'a „*quet*“ (Filioque): intre acestea Arabii lui Mohhamedé si Partii rapira rondu pre rondu mai tote provinciele frumose alle Imperiulu din Africa si Asia; precandu in Europa se redicara noui dusmani in costé: Avarii, Bulgarii Serbo-Slovanii si Ungurii.

Cu tote aceste nevoi, Bisantiulu cu fal'a maiestatei Imperiulu Romanu, de odinora, sub cuventu cá barbariloru li-a daruitu *tierra*, adapostu in Imperiu; pre despotii Voivodii poporeloru i-au unsu de regi: *Ilqos Kpalns* — *corona Bulgariloru, Serbiloru, Moraviloru, Unguriloru, Poloniloru, Russiloru; Moldo-Romaniloru*, etc. i-au initiatu in relega Crestina, si in elemintele civilizatiunei. — litere gotice, — glagolitice, si cirilice — si de odata prin patriarcatul Constantinopolitanu *suprematia basericesca*; nolle velle atáti-a titulu pretindeá ore-si-care supramafia politica. Suprematia inse si stapaniustabanogu, este numai lucrul de batjocura.

Chiaru asiá slabanogi, si observati *Bisantiuni* ore candu, presuntati di *turcomanii*; si totu-si substatu unu millenariu la da, la rondulu apertu marele edificiu: Imperiulu Orientale, fostu edificiu romanu; disciplina militaria, si odicii legiunirei romane sa preampenitu poterea cruda barbara; atá acestele avantaje ereditate romane, si adaugemu violenti'a grecoasa pe care, pre cátu resuna „*greca fida nella pace*“ — violenti'a redicá unu poporu in costé al-tui-a; a *intinde man'a* callu tari, pre a

capetele celorlaltor slabi prin ierarhia a base-ricesca a petrunderi si esplotată credulitatea poporeloru neofite; pre barbari i-au angagiatu la simbria — de la *Goti* pana la *Turci* se uccida mai antaiu libertatea in collinele si vällile Balcanului; era apoi in urma cá dusmanu allu libertatei se piera de arm'a, care a incinsu, *Bisantiulu tremurandu se se cutropesca sub ruinele salle.* (1453.)

Osmanii.

Mohamede II. doboröndu capetn'a celni din urma Constantin XII. pre pardosulu Ippodromului s'a suitu in scaunu imperiulu, deunde prevelindu vulturulu romanu, a redicatu semi-lun'a — la altariulu Stei Sofiei lui Iustinianu, marele Mufti; — si astfel s'a inarticulatu cu sabia si sange in concertulu dinastieloru si poporeloru Europe.

Islamulu precum s'a inarticulatu, asiá fidelu a perduratu secele delungate; poporele Balcanului: Ellinii, Romanii, Slavii si Bulgarii, strivite pentru eternu: nu numai ei Solimani ulterioari rapedindu-se cá fulgerulu, desastrulu semilunoi l'au intinsu departe preste Dunare in Ungaria si Moldo-Romania si lucru infricosiatu acelle vécuri (15, 16, 17.) sunt celle mai stralucite in istoria Ungariei, Moldo-Romaniei, Serbiei, Poloniei. (Corvini, Stefanu, Mihaiu, Scanderbegu Sobiesky):

Cu moartea lui Solimanu s'a stinsu inse si viti'a imperatoru Osmanii eroi; successorii de la castro au declinat in Haremuri; astfel de unu seculu in coce le merge cátu ce pote spre perire. Operatiunea o incepura Moscovitii cu Crimea 1770; de locu (i. 77) cessera Bucovin'a Austriei (au cessu nota bene, ceea ce avusse Turculu, adeca numai suzeranitatea preste Moldova; neamtulu inse de dragu a arrondatu-o in tocm'a polecesce) in pacea de la Iassi-Bucuresci 1792—1812 perdura Bassarabi'a; La 1821—29 s'a liberatu Grecia; cu batali'a Orientalu 1853—4—6. Moldo-Romania, Serbia, si-a revediu si rectificatu hatihumaurile antice reclama vietia in libertate ori moarte, vällile Balcanului.

A. Provinciile Balcanului autonome. Muntenegru.

Arealu 80 □ Locuitori: 125 mii.
Principe: Nicolau I. Petroviciu.
Resiedintia: Cetini'a.

In sinulu Illiriculu Romanu de odenu ora, s'au desvelitu cu tempu felurite provincie serbo-croato-slavine; asta-di parte autonome, parte sub domni'a Austro-Ungariei; parte robite Turciloru.

Intre celle autonome cuprinde loculu de frunte Muntenegrulu, care fia ca numera numai o mana de barbati, totu-si numera la 3000 legiunari voluntari intre armatii libertatei; precandu Serbia de 9 ori mai populata numera pre degete: da ori ba.

In secl. IX. si X. precandu Slavii erau in culmea mariei (Marahani'a, Bulgaria si Serbia); Montenegru a fostu parte integrante a Regatului Serbescu.

In secl. XV. cadöndu Serbi'a la picioarele Osmaniloru, Montenegrii in frunte cu principele *Ciarnoieviciu* si-au eluptatu independintia si de atunci pana cá asta-di stau la culmea misiunii, la detorintia: *unu Piemontu a Balcanului robitu.*

Locuitorii Muntenegrului sunt o fermentatura dura din *Slavi* si *Itali* respitii cu *Dalmatii* si *Albani*. De la fapatura se nusesu si Morlachi, adeca Mauro-Valachi (nigri Itali.) *)

De nu aducemu in minte ce fecera Morlachii Austro-Ungariei mai annu-tierti (la Budua) — trei sate turburate, si ce misearu in armata? 12 mii pre pecioru de batalia; asiá ni potemu intipui ca deca Nicol'a ori Nichiti'a va indicá de cu primaversa Portei resbellu formalu, atunci 10,000 Morlachi in batalia, si vomu studiá mai in adinsu Cart'a Orientulu.

(Va urmá.)

I. *Silviu Selagianu*, Curionu.

*) La Math. Bel Compend. Georg. R. Dalm. pag. 12.

Scoale romano-macedonene.

Cine sunt si de unde vinu romanii-macedoneni? Nu ne vomu pune a tratá aci acesta cestiune, destullu a spune numai atat'a cá-ci au fostu, sunt si voru fi latini in tota poterea cuventulu, in limba, datine, moravuri, credintie si aspiratiuni. Nu vomu face istoriculu vietii lor de la colonizare si pana acum; vomu spune numai cá, dupa caderea imperiulu bisantin, cu care ei au avutu a se luptá victoriosu de mai multe ori; cá dupa dissolverea imperiulu romano-bulgaru allu Asaniloru, Romanii transdanubianii, urrhandu esemplulu fratiloru de dincoce, au avutu intiellectiunea d'a castigá amiciti'a Portei otomane, in schimbulu unui tributu annuale, care este mai multu unu omagiu de vassalitate de cátu unu tributu de servitute. Cu acestu pretiu ei au remasu scutiti de amesteculu Turciloru si niciodata n'au cunoscutu ce vre se dica asupra loru seu dajdieru allu stapanirii. Guvernati in catunele si satele lor prin unu consiliu de betrani intiellecti, ei au vietuitu supu legi totu asiá de simple ca si in timpurile patriarceloru: liberi in cultulu lor, liberi in familie lor, au trecut prin tote furtunele ce au scuditu de atatea ori Orientulu pana la epoc'a revolutiunii din 1821. Atunci, cedendu unui simtiementu umanitaru si religiosu, au contribuitu puternicu la triumfulu causei elline cu banii si sangele lor.

Lumea civilisata a admiratu marile fapte alle Greciloru moderni, cari li-au adussu independintia tierrei lor, fara a sci cá poporul pacinicu allu Romaniloru-macedoneni si tessalieni a cooperatu forte multu spre regenerarea Greciei. Asta-di se scie inse cá Romanii de preste Dunare au ajutat acestu lupta cu cei antai barbati politici si ostasi nascuti din sange romanescu, precum: *Colocotroni*, fostu ministru de resbellu; *Colocotroni*, unullu din primii resboinici ai liberarii; colonelu *Caracache Nichi'a*, supranumitu Turco-fagulu colonelu *Peraos*, *Macrianu*, generalu de brigada; *Rangu*, *Grizioli*, *Delianu*, *Zapu*, cinci frati; *Vlacho Teodoru*, *Vlahav'a* trei frati; *Jea'a* trei frati; *Iordache* de la *Zere*; *Mandatu Caracasiu*, *Carasu*, *Lepniotu Tiong'a*, *Cazandony*, *Mezzovonity*, *Diamandy*, *Caratas*, *Hristodu Hagi Christu*, *Pstra Nicotu*, *Tiatio*, *Iani Costa*, *Lazei* doi frati; *Basditei* doi frati; *Iani Grivenitulu* doi frati; *Pit'a*, *Beid'a* si altii multi; preutii *Papadimas*, *Papa Costa* si *Diacono*, s'efi ai Tessaliei, si multi alti militari si civili.

Erá de speratu cá, a dou'a di dupa triumfu, Grecii se voru, arretá recunoscatori si toleranti, macaru cátu sectatori lui Mohamedu, cátra o natiune conlocuitoria cu ei, in numeru de peste unu millionu, si care le facusse atát'a bine.

Fu cu totulu de altmintrelea. Si in Grecia libera, si in Epiru, si in Tessalia, si in Macedoni'a, tote silintiele Greciloru liberi ori neliberi n'au tintitu nici fintescu, de la 1828 incoce de cátu la grecisarea Romaniloru si la castigarea lor pentru *marea ideia* a ellenismulu. Spre a ajunge aci, au pusu man'a pe scole si biserice, era limb'a romana este persecutata si invetiatorii romani, preutii romani chiaru in comunele esclu sivu romane, sunt sistematicu isgoniti si inlocuiti cu Greci, pentru ca copiii Romaniloru din fasia se-si uite limb'a si traditiunile strabune, se se perdia si se devina Greci in propria lor patria romana.

Persecutiunea ajunse in celle dupa urma atátu de cumplita, in cátu vericare Romanu voiá a resiste, trebuia a se espatriá, a trece Dunarea dincoce si aci a se pune pe lucru, pe munca, pentru ca prin sudorea fruntii salle adunandu capitaluri mari, se se utilizeze spre paralisarea propagandei si actiunii intelectuale, morale si religiose prin care

Grecii amenintia a desnationalisá peste unu millionu de Romani.

Multi din acei espatriati Macedono-Romani, dupa sacrificie gigantice, au isbutitu a aduná averi mari, pe cari le-au donatu pentru scole romane in patri'a lor. Pucini au isbutitu inse a vedé realizate generosele si romanescele lor aspiratiuni.

Vomu citá pe cáti-va din ei:

I. Repausatulu Mitropolitu allu Ungro-Vlachiei *Dositeiu Filitis* a incetatu din vietia la Brasiovu pre la annu 1819, lassandu prin testamentu 16,000 de galbeni destinati a se cumperá cu dinsu unu immobilu, din allu carui-a venit se se intretiena teneri stipendisti in strainetate, spre a dobandi ua specialitate. Pe la annu 1828. din aca summa de 16,000 galbeni s'a si cumperatu o mosia numita *Lunguletiu* (Siantiri) in judiciulu Dambovit'a, plas'a Bolintinu, si care produce asta-di unu venitu de 2000 galbeni pe annu. Pe la an. 1865, pe candu s'a jusu in vigore legea rurale si fia-care locuitoru a primitu pamentulu seu legiuitu, epitropi'a acestei averi a repausatulu *Dositeiu* mitropolitulu a primitu de la guvernul mare summa de bonuri rurale, a 400 locuitori ce are mosia Lunguletiu, astfel cá $\frac{2}{3}$ din trei mii pogone, summa totale a acestei mosie, s'a resplatitu prin bonuri, si din aceste bonuri poteá epitropi'a se cumpere unu altu immobilu si mai mare, producendu unu venitu indoulu de cátu mosia Lunguletiu; dara cu tote acestea, pana asta-di nu se vede nimicu cumperatu, nici nu se scie cum s'au intrebuintiatu de epitropia aceste bonuri spre indeplinirea scopului donatorulu. De la an. 1830 si pana la 1872. acesta epitropia depunea regulatu la tribunulu socotelele de administrarea acestei averi ce i-s'a incredintiatu. De atunci incoce inse, adeca de la 1872, a renunciatu la acesta indatorire a dării socoteleloru la tribunulu. Care se fia caus'a?

Epitropii essecutori ai testamentulu repausatulu mitropolitu allu Ungro-Vlachiei *Dositeiu Filitis* sunt d-nii *Cristodulos Budatis*, *Anastasiu Filitis* (fostulu advocatu), *Dimitrie Zitieos* (care a inlocuitu pre repausatulu mitropolitu *Nifonu*, unulu din epitropii personali) *Michailu Xantos* si *Panaiotis Procopie Filitis* (rud'a repausatulu mitropolitu *Dositeiu*). Cei trei d'antaiu sunt din un'a si aceea-si comuna numita *Ziti'a*, tintulu Epirulu; cellu d'allu patrulea din Epiru, asta-di locuitoru aici in Bucuresci; cellu din urma, locuitoru in urbea Ploiesci, care, impreuna cu tota familia sa, pre la an. 1864 aducendu acte valabile de la loculu seu natalu *ce este Romanu*, corpurile legiuitorie au si votatu recunosea sa de cetateianu romanu.

II. Repausatulu *Musicu* din comun'a Blati'a a tintulu Macedoniei a incetatu din vietia aci in tierra pre la an. 1869, lassandu prin testamentu (care este publicatu in *Monitorulu oficialu* de la 16 Februaru 1870) 4000 galbeni acestei tierre romane, din allu caroru-a venit se se tramitia doi teneri a studiá; 8000 galbeni a lassatu loculu seu natalu Blati'a, ca se se intretiena o scola de fete, asemenea a lassatu pentru orasiulu Bitoli'a din Macedoni'a summa de 22,000 galbeni, din allu caroru venit se se intretiena se intiellege, unu gimnasiu totu acoo. Cu tote aceste vedemu, cá domn'a *Musicu*, singur'a epitropa a acestei averi, pana acum n'a facutu nimicu spre essecutarea testamentulu si nici c'a predatu socotelele in fia-care annu la tribunulu. Repausatulu *Musicu* a lassatu doi copii, unu baiatu si o feta; cellu dantai lassá prin testamentu si partea sufletulu seu; acestu baiatu nu este unu annu de candu a muritu, remanendu mamei salle d-nei *Musicu*, $\frac{2}{3}$ din intreg'a avere, era testamentulu stá neessecutatu.

III. Pre la an. 1851 a incetatu din vietia, totu in Romania, unu domnu *Teg'a* din comun'a *Vlaho-Castani'a* de pre costele Pindulu, tintulu Macedoniei, care a lassatu mosi'a sa din districtulu *Dambovit'a*, plas'a *Ialomiti'a*, numita *Baltenii*. Epitropi ai acestei averi sunt doue rude d. *Polymeros*, *Saracetopolos* si d. *Dimache Polymeridis*, cari au taiatu, sunt acum 12 anni, o padure de

pre acea mosia. Testamentulu repausatulu nu este cunoscutu nimeni si nu se scie prin nepublicarea testamentulu nu remuncunoscute nescari-va vointie alle repusatulu.

IV. Repausatulu *Nicolae Michailu* orasiulu *Magarov'a*, tintulu Macedoniei incetatu din vietia pre la an. 1865 la *Giov'a*, lassandu indatorire fiulu seu *Constantinu* ca din tota averea colossale a lassá se tramitia in patri'a sa natala o suma óre-care pentru intretienerea unui pansionatu de fete, precum si pentru alte bifaceri; dara si in privintia acestei donatiuni vedemu cá pana acum nu s'a facu nimicu.

V. Repausatulu *Cazacovicu*, nascutu Metiovu Pindulu, din tintulu Macedoniei, dupa ce a servitu mai multi anni in maia romana, ajungandu pene la grad de maioru, a muritu in Bucuresci, lassandu prin testamentu o avere pentru bine-facutulu Epitropii acestei averi, ómeni destullu de carabili si patrioti, nu seimu deca essecutamentulu conformu literii si spiritulu seu. *)

VI. Pre la an. 1863 a incetatu din vietia in Bucuresci *Elisabett'a Castrisioi'a*, sandu prin testamentu $\frac{1}{4}$ din colossala avere nepotulu seu d. *Vasile Paera* era loculu natalu allu sociulu seu, orasiulu *Tessalonie'a*, din tintulu Macedoniei lassatu o patrimu; a mai lassatu la *Ianin* din tintulu Epirulu o alta patrimu. se scie cum se administrea acasta avere onorabili d-nii epitropi, intre cari se si mitropolitulu Ungro-Vlachiei, nici acei cari primescu legaturile in orasielle citate intrebuintieza banii dupa destinatia cá-ci nici onorabili epitropi d'aci, nici de la orasielle *Tessalonie'a* si *Ianin'a* publicatu socotele prin pressa, nici le-au pusu la tribunulu. Amu crede nemeritu epitropi'a se numasca in *Tessalonie'a* si *Ianin'* o suptepitropia, carei-a se i-se socotele annuale si se se publice spre scit'a obtinca si incuragiarea altoru binefectorie si generose peccati. rinti'a se imiteze frumosulu essemplu alle pausatei *Castrisioi'a*.

VII. Avere repausatulu episcopu *ropoleos*, care a muritu aci de multu, sandu prin testamentu mosi'a sa *Tigan* din judetiulu *Muscellu*, mosia allu caru venit se se intrebuintieze la bine-facutulu. Pre acesta avere era epitropu repausatulu principe *Constantinu Suti*, care au ta si o padure forte insemnata. Cine a scuitu pre repausatulu *Suti* si cum se ministréza acasta avere asta-di? Nu se

Mai in tote districtele tierrei astu-felu de testamente lassate de by Romani, alle caroru averi sunt destinate pentru scole, beserice si bine-faceri, se se scie pentru tote modulu intrinfarii lor.

Noi, aducandu aceste cáte-va exemple, din sutele ce sunt, la cunosctia publiculu romanu din marea parte romana a totororu Romaniloru, cer o aplicare mai sariosa, drepta si legala totororu testamenteloru d'acasta categoria, priveghiandu-se essecutarea lor nu numai aci de cátra epitropi, dar la locurile unde se tramitu banii altu-felu de ajutorie, spre a nu se schimbá destinatiunea.

Nu banuimu pe nimeni, nu ticamu pre nimeni totu ce creamu este cellu multu o negligentia partea unoru epitropie, pote chiaru dependinta de vointia lor. D'aceasta chialamu facandu unu caldurosu

*) In privintia acestei donatiuni cátu seimu, epitropi'a s'a judecatu mai multu timpu pana se pota scote capitalulu de debitorii casei repausatulu. Dupa totulu de straganari din partea unui debitor care era datu capitalulu pre ipotoca, cessulu s'a castigatu de epitropia si acur urmaresce ipotoca.

Asemenea mai seimu cá din dobandu miculu capitalu ce s'a adunatu din creantie se tramite in Macedoni'a regu pre fia-care annu o summa pentru platá invetiatorii romani.

llu celloru in dreptu si pressei roma-
ca se staruie a se intrebuintia bine
conformu testamentelor aceste dona-
ni, cari aducu venituri de milioane,
stinat spre luminarea Romaniei trans-
dubiane, dara cari se se perdu, sau
intrebuintieza spre ellenisarea fru-
posei tierre, ce in curendu, de nu se
pu luá mesure energice, nu va mai fi
cátu grecita; si acei bani sunt roma-
nesci, castigati de Romani si destinati
mai pentru scole romanesci!

Press'a romana mai cu sèma, care
aperatu si castigatu atâtea cause mari
romanesci, ca unirea, instructiunea
publica gratuita si obligatoria, impro-
rietarirea clacasilor, secularizarea a-
riilor monastiresci cotoprite de Greci,
e. press'a romana va sustiené, nu ne
doimu, si acesta insemnata gestiune
nationale. Cãtra ea dara me adresezu
si cu osebire si i dîcu? radica poter-
ca ta voce si nu lassá penn'a josu pa-
ce in fia-care comuna si tienutú ro-
manescu de peste Dunare, nu se va in-
tentiá o scola si unu liceu romanescu,
stretienute cu millionele ce se tramitu
aci, dara cari se apuca de Greci si se
intrebuintieza in profitulu loru.

Bani romanesci, castigati in Ro-
mani'a de cãtra Romani si destinati de
gesti-a pentru luminarea Romanilor,
intrebuintieza asta-di in intretinerea
scolerilor straine, cari lucreza pentru
erirea Romanilor? Este acest'a esse-
ntarea romanescilor vointie alle tes-
toriloru, a literiei si spiritului testa-
mentelor loru? De sicuru cà nu.

Pentru respectulu memoriei feri-
tiloru testatori romani, pentru respec-
tulu cauzei sacre a Romaniloru
transdubiani, pentru cari fericitii
onatori au sacrificatu averile loru, cum
in interessulu ecitãtii si allu bunei
administrari a donatiuniloru, noi sun-
mu de parere cà s'aru pote luá urma-
rele mesure.

a) *Tota episcopie* acestoru donatiuni
se puna supu o eforta, intitulata *Eforti'a*
aduriloru macedonens; b) *Eforti'a* se staruie cà
episcopie se dee compturi regulate pe fia-
re annu despre intrebuintieza venituru
averiloru legatate; c) Sè se reguleze
fintierea de suptepitropie prin comunele
unde donatorii o ordonatu a se infintia
scole, componendu-se acelle episcopie din
romani recomandati de cãtra professorii
scolerilor romane dejã assistinte; d) Sè se
fintieze scole romanesci, cu professorii
formati in scolele din Bucuresci, dintre ti-
picii Macedoneni adussi spre acestu scopu.

Prin nesce assemeni mesure de su-
ra-veghiare, dorintiele fericitiloru tes-
tori voru fi satisfacute, essecutandu-se
delu, altu-felu aceste colossale averi
loru fi in mare parte reu intrebuintiate,
pote numai ca nesce simple sinecure,
aci cine ne pote assecurá pentru con-
tariu.

(d. „Romanulu“.)

I. Fetu.

De langa Crisiulu rapede, 13. Fauru.

Desmetu-la parastasulu tienutu in Catedral'a
cat. d'in Oradea-mare la 12. Fauru a. c.)

„Andu vorbindu de limba, cà-e dulce, suna bine,
Merita se concerte cu limbele sorori;
Vedu inse, cà 'n salone e lucru de rusine
A convorb'i n o limba, ce-e pentru servitori.“

A. Muresianu

Intemplaminte nu atãtu mari càtu mai
altu curiose se petrecu asta-di pre torri-
tulu patriei marelui *Mariotu*! *Bihorulu* è
doliu! Conducatorii unui ramu d'in ma-
re arbure romanu preocupati de evenemin-
ta dillei, paru a-si fi uitatu cu totulu de
lora loru origine, a fi ruptu de totu cu
priosulu, de-si tristulu trecut, a nu tiené
si unu contu de starea presenta a po-
pului romanu, a fi abfissu de dreptele
episcopiatu la venitoriu. Bisericia romana,
acestu sanctuariu de trei oti santu, la care
aguru pana acum'a n'a potutu strabate inca
vestirile, intrig'a, sil'a, impostur'a, pretostele
gute si perfidi'a inimicului: — bisericia roma-
na — acèsta cetate santa in muntele
santu allu Domnului; acestu asilu de
ne pentru strabunii nostru in celle mai

grelle tempuri: — profanata! Limb'a ro-
mana, pentru carea parintii nostri s'au lup-
tatu mai multu ca pentru vietia; limb'a no-
stra cea dulce, acestu caracteru nedelibilu,
acestu documentu perennu allu naltei nostre
origini, la a carni conducere prin tempurile
celle de cea mai trista memoria strabunii
nostri scapara din intuneculu la lumina din
morte la vietia; — dîcu; acesta limba degra-
data! umilita! despretiuita!

*Bihorulu marelui Mariotu è coplesitu de
doliu*! Si ore pentru cine? ore pentru ce?
— Amu vedutu si auditu cu totii cumu per-
course cu] iutimea falgerului fain'a despre
mortea marelui patriotu ungrescu F. Deacu,
totu regatulu stlu Stefanu de la unu capetu
pana la cellu-alaltu; — amu intiellesu despre
gemetele de susu de prin regiunile inalte alle
societãtii magiare, amu auditu si plangeri
diosu in poporulu ungrescu; si nu eu voiu fi
acellu-a, care se nu aprobu gelea cea justificata
a natiunei ungresci pentru pierderea con-
ducatoriului ei cellui mai bravu, a parintelui
ei cellui mai bunu. Nu, eu sciu, si trebuie
sè o scimu cu totii a apretia ce è bunu, no-
bilu, cuvenintiosu, sublimu si in contrarii
nostri. — Dar' alt'a e ce sternesce mirarea,
indignatiunea si dorerea animei melle. Aveá
ore lipsa umbr'a marelui F. Deacu — a
conducatoriului ungrescu, si de bocirile
Romaniloru? Assemeni intrebare mi-pusei
candu a dou'a dî dupa mortea „intiellectului
tierrei ungresci“ vedui fãfãindu in tota
pomp'a *standarde de doliu atatu* de pre resi-
dinti'a eppului romanu din Oradea càtu si
de pre bisericia romana gr. catolica! — Dar
aceea a fostu si a trecut, candu de o data
ne tredim cu *anunciulu officiosu* prin foile
ung. din locu, cà pre 12 a. l. c. are se se
celebreze in bisericia gr. cat. cu tota pomp'a
sub conducerea capului dicecesanu „*parasta-
su*“ pentru repausulu sufletului marelui un-
guru F. D. cu care occasiune recunoscutulu
oratoru romanu Dl. Just. *Popfju* are se *peren-
neze* memori'a marelui Deacu prin unu elo-
giu in *limb'a magiara*! La inceputu nu voiam
a crede ochiloru, sèu in casulu cellu mai ne-
favoritoriu, trageam la indoela officiositatea
avisului, cà-ci nu me poteam impacá cu
ideea bizara cà s'aru potè aflá omeni *romani*
cari se cutedia a *profaná amvonulu Sionului
romanu* cu *predica in limba straina*! Dar' real-
lisarea avisului in totu coprinsulu seu, in dîu'a
de 12/2 st. n. mi redicá tota indoel'a. Ca-
pulu dicecesi gr. cat. de Oradea mare pon-
tificá in tota pomp'a cu assistentia stralucita
la „*parastasulu*“ anunciatu in presentia unui
publicu numerosu si alesu; — o *trupa de
cantareti ungresci (dalárda)* — mari *solen-
nitatea*, era cunun'a o puse operi d. I. *Popfju*,
carele nãtiandu-se pre *amvonulu romanu*
eterniã memori'a nemortuului ungu in-
tr'unu elogiu in *limb'a magiara*! — *prima
vorbire ungresca* in acestu timplu maretiu
demnu de pi'a memoria a unui *Vulcanu, Da-
rabantu. ect.*

„Dormiti, dormiti in pace voi, umbre din morminte,
„A vostre suvenir, ce santu ni le-ati pasbratu
„Sunt *limb'a si relegea*, èr' zelulu cellu ferbinte,
Co aveati spre genulu vostru, cu voi s'a mormen-
tatu!

„Ferice de voi umbre, cà legea nu ve lassa
„Se revedeti apusii nepoti de pre pamentu. A. M.“

Nu cade in competinti'a mea a cercá dupa
motivele acestei procedure, senguru atãt'a
numai mi permitu à observá, cà precandu
se impartu atari ordini, intru adaveru demne
de una pastoriu sufletescu, in favorea unui
strainu, pre atunci pentru rapausulu spire-
tului cellui mai mare romanu mutat annulu
trecutu la celle eterne, a prea demnului de
memoria Vasiliu br. Popu, care si-a consa-
cratu tota vietia interessulu natiunei salle,
nu s'a dissu, — cellu pueinu in càtu sciu eu, —
neci baremu unu „*Tatalu nostru*“ in cate-
dral'a romana din Urbea mare!! — Ceea
ce a vatematu inse si a revoltatu sentimen-
tele melle, si credu cà alle fia carni romanu
in allu carui pieptu mai bate inca anima
romana, a fostu si e procedur'a dlui. J. *Popfju*
carele nu s'a sfiutu a *desconsiderá amvonulu
gloriosiloru pastori romani* prin vorbirea intr'o
limba straina.

Pentru ce n'a passitu cu elogiulu seu
cu occasiunea, candu se celebrá *parastasulu*
pentru acellu-a-si mortu, in catedral'a de
ritulu latinu?

Acolo i erá loculu se-si exprima con-

dolinti'a si, — spre a-si multumi si vani-
tatea, — se-si desvolte elocinti'a, in *limb'a
magiara*, era neci decãtu in catedral'a ro-
manesca. *) *Grachu jun.*

De la polele codrului 3. Februaru.

Pr. St. Dl. Red! In Nr. 2—960. allu
pretiuitulu diurnalu „*Federatiunea*“, de la
vini'a Buzesciloru „se bucina o generale (?)
buccuria din incidentalu retrogradarii Dnu-
lui Aug. Lauranu. „*Sermo voluptati similis*,
similisque dolori est.“

Apoi cu acèsta platonica deductiune:
„*Sperãmu prin urmare*“ etc. se prognostica
cà dicecs'a nostra, „dupa destituirea fostulu
secretariu, nu se-va mai guverná cu „*mi-
stificatiuni*“ si cu „*seducerea*“ (?) Illustrului
seu capu.

Si, tandem pro coronide, se dà espres-
siune vliu-essultante sigurei prevederi la estir-
parea, *nepotismului intemeiatu* (?) degiá
prin fostulu secretariu, ce se demonstra asiá
de posibilu cà: „*ruditiu cu fostulu secreta-
riu s'au mutatu*“ effective (!) de 5—6 ori un'a
dupa alt'a *luandu continulu cellu grassu din
gur'a altora*“ (?) — „*Quis iam qui mores
corrigat — erit?*“

Èra pre noi, cesti de la polele Codru-
lui ma inca si pre altii indepartati, neru-
diti cu D. fostu secretariu, ne scandalizá
„*Inficit obscoeni carminis aures — Tabula*“,
ne scarbesce sunetulu buccinului buzescianu
inflatu de spuri'a buccuria, ce resuna a lume
si tierra, cà-ci noi dicu nu afflãmu cauza
de a ne bucurá din caderea nimeniu-a. Nu,
nu consentimu la buccuri'a buccinata, de
care essulta anim'a buzesciana; oi chiaru
candu, dupa fragilitatea animelor omenesci,
s'aru imbuldî reluctante voluntate, si la animele
nostre atari sentiminte monst. uosu-desfetatio-
se: le-am distru de acelle cu arm'a etioei cristia-
ne, **) a carei manutori trebuie se fimu — se ne
facemu, conscii de vocatiunea nostra. Ecce
supremulu argumentu, cu care declarãmu,
cà nu consentimu, ma protestãmu contra
buccintrei buccurie in numeje nostru; „*Preu-
timea, etc. in genere se buccura, etc.*“; prote-
stãmu; pentruca ne confunda de rustne ma-
nifestarea de ori si ce buccuria din cala-
mitatea alui-a. Unu baietiellu crestinu de
la scol'a triviale scia ca e uritu lucru a se
buccurá de reulu, ce lovesce in deapopele
lui; — cu càtu è mai abominabile laud'a in
publicu cu una astfelu de buccuria! batjo-
cura publica!

Va dice dora buzescianulu, cà ellu nu
de reulu, nu de cadere afostulu secretariu si-
buccina buccuri'a in care l-innota anim'a:
ci de „*actulu importantu, prin care fostulu
secretariu fu radiatu din postulu seu*“, etc.
Bine, talmacirea aru fi acceptabile, deca, buccu-
riei buccinate nu i-s'aru acompaniá glota di-
sarmonica de accente false, la cari obser-
vãmu cà: „*Si plus virtutis esset, invidiæ
minus esset*“, cà-ci din grossulu buccinatulu
nu respira de càtu acestu defectu. Dar'
„*Gaudia vera dabit mens omnis criminis
expers*“; — nu anim'a cea plina cu invidia,
urra si altfelu de fragilitati de acestu soi.

Mai observãmu la acestu punctu, cà
precum buccuri'a buccinata cu celle accente
false nu ni-o apropiãmu de felu, asiá nu
ne neci sentimu competenti a coaplaude cu
buzescianulu: mai mitutellu ni-se pare ellu
decãtu se si-pota arrogá competentia la un'a
atate applaudere; Ci, actulu destituirei fo-
stulu secretariu lu-considerãmu simpluminte
de aceea, ce-lu si caracterizá mai dillele
trecute unu estimatu confrate allu nostru:
o simpla schimbare de cabinetu, la indagarea

*) Parastase pentru crestini, de si de
altu ritu, s'au mai facutu si se potu face in
bisericele romanesci, asiá d. e. pentru Sze-
chenyi s'au facutu in biser. gr. d'in Pe-
st'a, etc.) si se potu tiené si prece, dar numai
in limb'a romanescã si neci de càtu in alte
limbe straine. Dl. *Popfju* pote escelle cu elo-
cinti'a sa la improptiuni chiaru si cu pre-
dice in limba straina, dar firesce numai pre-
strade, era in bisericia romanescã servesca-
se de limb'a biserice, care este si a dsalle.
Credemu, cà dsã, cà bunu romanu, nu va
mai ceró se escella cu vatemarea sentinului na-
tionale, prin ostentatiuni desierte. Redact.

**) A carei sublime, divine officie le
esserce — de-si sub firm'a de „*Umanismu*“
— si civic'a cultura a evului luminei. Dar'
noi, noi Preutii: „*lumin'a lumii, sarea pa-
mentului*“...?!

Corresp.

causei carei-a nefiindu noi indreptãtti, ne
suntemu competenti, intru a ne imbuldî ori
cu reprobarile nostre, ori cu applausele de
felulu buzescianulu.

La allu daoile passagiu: noi càti-va
am ajunsu in vietia din gratuitulu charu
cerescu patru Archierei in successiv'a gu-
vernare a eparchiei nostre, si ce n'am sciotu
n'am neci auditu plane, de-si naintati in
etate; cauta se auditu acum pentru prim'a-
ora, et quidem de la vini'a Buzesciloru, cà
adeca: dicecs'a nostr'a s'aru fi guvernata
cu „*mistificatiuni*“ si cu „*seduceri*“ — cu se-
ducerea Illustriloru sei capi guvernatori.
Ce impietate! „*Gravis est culpa: nefanda
loqui*“! Noi inse nu credemu, nici consentimu
la assertiunea buzesciana; nu „*Non habet
in nobis fabula fiota locum*“

„*Falsa patent*“, cà-ci la celle ce se re-
porta in publicu de-la vini'a Buzesciloru cu
passagiulu allu treile, dorimu a cere, intre
marginile modestiei, casu concretu. Asiá, asiá
Dnule buzesciane! fiinduca nu credemu se ti-fi
potutu castigá legiune de companioni la di-
scanturile buccinate intre applause, — casu
concretu Dnule buzesciane! spre dilucidarea
assericiuniloru „*asserenti enim proba incumbit*.“
Care è, cellu pueinu unicu „*ruditu cu fostulu se-
cretariu*“ care, „*s'a mutatu de 5—6. ori un'a dupa
alt'a, luandu continulu cellu grassu*“ — dupa
stilistic'a Dniei talle — *din gur'a altora-a*“
— sub durat'a secretariatulu Dnului Lau-
ranu? Numesce-ni-lu, cà-ci noi aru trebui
se-lu cunoscemu, de ora ce, dupa inru-
direa unui-altui-a din noi cu fostulu secre-
tariu, trebuie se fia ruditu si cu unulu altulu
din noi; care è acellu-a? — numesce-ni-lu,
„*et eris nobis magnus Appollo*“

Dar' vomu tentá noi a comprobá con-
trariulu assertiunei Dniei talle; „*Opposita
enim juxta se posita magis elucescunt*.“ —
„*Non recito quidquam, nisi — coactus*.“
Annalele archivului dicecesanu ti-voru docu-
mentá si te voru convinge (poftimu a le
cercá) cà: toti, càti ruditi cu Dl. fostu se-
cretariu, si-au emeritatu beneficiile, cari
le occupa si actu, le-au obtienutu acelle
in tempii de din naintea intrarii Dnului
Aug. Lauranu in postulu secretarialu, afara
de venerabilulu seu parinte, care, sub secre-
tariatulu fiului seu, in annulu allu 33-le,
intiellegi Dnule Buzesciane?! „*in 33-ulu
allu 33-le*“ — allu preutiei salle, nimerisse
unu beneficiu, neci cu o iotta mai celebru,
decum este acellu-a, care Dni'a ta l'ai fo-
stu occupatu delocu dupa ce ai terminatu
cursulu teologiu, si dora acèst'a ti-se pare
competire essagerata? — Ti-omu mai
spune unu casu, apoi desveli-ne Dni'a ta
ceilealte, deca le vei sci: unu affinu de
sora a Dnului fostu secretariu, dupa unu
sierbitiu de optu anni intregi, sub cari aie-
vea „*n'a avutu decãtu*“ — in legea Dniei
talle „*a posti*“ prin sierbitiulu facutu iu
acestu lungu postu, si-a emeritatu o curatia
mai mica, decum è beneficiulu amintitu allu
Dniei talle, si dora acèst'a lu vei numé „*ne-
potismu intemeiatu*“ de Dnulu fostu secre-
tariu? Noi n'avemu, de unde inregistrá alte
casuri.

Destullu deocamdata. Cu aceste ne re-
stringemu numai la simpl'a reducere a cel-
loru reportate de Dnulu Buzescianu, pentru
stim'a si deferinti'a ce o detorimu si o pa-
strãmu patientiei publicului cetitoriu, a ca-
rui opiniune ni este mai scumpa, mai pre-
susu respectata, decãtu se o lassãmu a-se
agitá prin fals'a informatiune reportata „de
la vini'a Buzesciloru.“ Nu potemu inse a
nu recomandá Dnului de la aceea si vinia:
„*Ne temere effundas frivola, claudé fores*.“

G. Pecurariu-Juhász
protopopu.

Oradea-mare, 16. Febr. 1876.

„In tôte dillele fiindu eu cu voi in Biserica nu ati tinsu
manile asupr'a mea: ci acèst'a este ór'a vostrã si pote-
rea intunecului.“ (Luc. c. 22. v. 53.)

Pana-ce in Curtea episcopesca, isolatu
ore-si-cum de càllile alunecãse alle lumii
desierte, m'am ocupatu eschisãru cu agen-
dele momentose alle guvernãrii dicecesane,
vietiundu in intiellessulu cellu mai strinsu
Dicecsi si pentru Dicecsa: *pre callea publi-
citatii* nu mi s'au facutu multe molestie. Dar
dupa-ce Provedinti'a a dispusu, ca postulu
meu onorificu se-lu cedezu altui-a, unu cu-
tare Tom'a de la vini'a Buzesciloru in nr'

2 „Federatiunea“ a. c. a si pornitu asupra mea done accuse nemeritate. Un'a é: cá pa-na-ce am fostu secretariu episcopescu, m'asiu fi adoperatu a seduce pre P. S. Sa Episcopulu diecesanu; éra a dou'a, cá totu cá Secretariu asiu fi lucratu pentru intemeierea nepotismului.

Cu tote cá „Conscia mens recti fama mandacia ridet“: accuse asiá de grelle totu si nu le potu lassá fara cuventu, neci pentru aceea, cá Pr. S. Sa D. Episcopu diecesanu Ioanu Olteanu, dupa un'a conferintia consistoriala tienuta in 14. I. c., in presintia membriloru conferintiei nu numai cá si-a exprimat indignatiunea archieresca asupra acestoru accuse nemeritate, ci m'a chiaru si provocatu, sé refruntezu asiá negre calumnie.

Alteum, cari mi-cunoscu activitatea publica, sciu prea bine, cumca eu am fostu totu-de-un'a fidelu cátra devis'a mea — „veritas et justitia“

Dr. A. Lauranu.

Nr. 3.—1876.

Protocolulu.

Adunarei poporului gr. cat. din Sieic'a mica, Protopopiatulu Mediasului, luat in 23. Ianuariu st. n. 1876 cu privire la intemeierea unei „Fundatiuni scolastece“ pentru scol'a g. c. confessionale romana din Sieic'a mica. Fiindu adunatu intregu poporul in edificiu-lu scolei, la convocarea zelosului parochu locale Florianu Muntenescu desfasurandu, si espicandu poporului, scopulu, insemnatarea si folosele „Fundatiunei Scolastece gr. cat. confessionale“ dupa ceea se fece cunoscutu poporului, cá se se intielega bine unii cu altii, sé incungiure ori ce certa si fiacare se contribue dupa potintia pentru acestu scopu salutariu. La acestu actu se numi D. invetiatoriu Demetriu Popu, de notariu ad hoc. Pentru consultare se dede poporului timpulu cuviniciosu.

1. Comitetulu besericescu propune adunarei poporului cá dupa multele cercari si incordari alle zelosului parochu in decursu mai bine de unu annu decandu se afla in parochia nostra Sieic'a mica tenerulu preutu, la tota ocasiunea ce i s'a datu neincetatu ne au indemnatu prin vorbirile salle parentiesci a ne tredi din letargia si se ne lapedamu de ruginit'a d'fca a unoru din poporu „Cá cumu au traitu parintii nostri fara fundatiuni, fara dascalu cu lefa de 200 fl etc. si noi vomu poté trai.“ Sé ne ingrigimu deci noi de venitoriulu nostru, a ne pune fundamentu solidu assistintiei nostre si estu-modu sé es-simú odata din obscurantismulu nesciintiei. — Deci sé puse intrebarea: „voiesce poporulu intregu ca sé primesca ferbintea dorintia a zelosului preutu intru intemeierea unei fundatiuni scolastece? Care cátu, dupa potintia si conformu meserei nostre stari? Invoiti-ve ori ba?”

ad. I. Adunarea poporului raspunde: Ne invoimu cu totii, cumu sé nu ne invoimu a ne face si noi ce-va in folosulu nostru? cá-ci deca nu ne vomu face noi pentru noi, altulu nu ni va face, strainulu nice una data nu s'au trudit pentru inaintarea nostra. —

(Nu vedeti cá fratii Sassi cu cari ne mandamu cogile mai de 800 de anni, ne-a despoiatu chiaru si de uniculu dreptu de lemne ce din vechime l'amu avutu gratisu, din immensele paduri comunale, la curtea parochiale, scola si invetiatoriu nostru, atatea lemne de focu, de edificatu, si ingraditu, cáte si candu au debutu? Si ecca la curtea parochiale, au redusu fratii Sassi si acellu dreptu, la scola si invet. nostru l'au stersu cu totulu, dicandu in conclusele loru protocolarie, „cá nice scolele si invet. loru, nu se buccura de acestu dreptu din padurile comunale.“ Nu dieu! cá ei se folosescu la scole si invet. din immensele paduri alle besericeie evangelice, dar' ore besericele loru de unde au atatea paduri? De a buna sama cá din padurile comunali, care si le a coprinsu in tempurile mai d'i-nainte, cá se scie cá din „Flandria“ loru nu le-au adusau. Cumu ne vomu poté noi tiené unu preutu harnicu cu cellea 7 Jugere pamentu aratori-riu, dupa cumu se pote vedé din „foi'a catastrale.“ — Foi'a pamentului, in care a-

priatu se vede, cá portiunea canonica pentru preutul romanu gr. cat. din Sieic'a-mica, nu sunt numai cellea 7 Jugere, din care 2. Jug. si 142° e locu de dosu, si nefructiferu, care noi nu scimu sé-lu fi folositu niminea, pentru cá nice érb'a nu se face! Cumu va poté trai unu preutu amesuratu starei salle preutiesci, cu venitulu din acesta mica portiune canonica? Apoi sé-si mai procure si vre-unu diariu si decá are copillasi sé-i si creasca? Si apoi noi ne miramu, cá preutii care vinu la noi nu siedu mai multu de 2—3 ani! Nu, nice decatu nu!!

Precandu preutul Evangelicu, pre langa estinsa portiune canonica si celle late venite, mai capeta si pupeza pre colacu, 1800 fl. desdaunare pentru decime, (la darea caror'a decime si pre noi ne au facutu partasi) din care cu 200 fl si — platesce capellanulu. Era scol'a nostra radicata cu multu necazu, patimesce din lips'a lemnelor! patimescu pruncuti de frigu, dimpreuna cu invetiatoriu catu e ern'a de mare!!

Au nu vedeti voi cá, chiaru si cu gradina de pomaritu, pentru scola cum stamu de reu? Sciti cá de multe ori amu cerutu de la comuna sé ne dee din unulu din doua locuri comunale conformu legei, si anume: din celle doua locuri aflatorie, unulu sub padurea besericeie evang. numitu „Lunca satului“ si altulu in capulu satului de cátra Sieic'a-mare numitu „Lunca satului sub rotunda“, care sé dá cu arinda ce trece in casa allodiala, si ce folosu avemu noi Romanii de casa allodiala? Ce de venitele din crismaritu? ce de la mor'a cea vestita, care venite tote se scurgu in casa allodiala de care se folosescu numai fratii Sassi?

Era noi chiaru nice una dobanda nu avemu, ci greutatile, si slusbele statului si a satului! si apoi ce folosu avemu de repetitele rogari ce le amu facutu la comuna pentru dobandirea unui locu acomodat pentru gradinaritu la scol'a nostra.

— Ni-a assemnatu una parte de locu de 200° din susu de cimiteriu evang. pre unu rodioru reu si nefolosiveru, si acum cu poterea mai voiescu fratii Sassi, sé le inchidemu rodioarele loru, si orbulu poté vedé, cá acelle rodioare nu sunt bune pentru gradina de pomaritu. Ar debul dupa lege locu bunu, acomodat, unde sé fia si isvoru, cá sé se pota face fontana, afora de ceea, debue sé fie de o marime camu de 2 Jug. in care sé se pota face si aparatele de gimnastica, d'insii inse ni a assignatu unu locu care nu s'au folositu decandu e lumea, fiindu nefolosiveru: de si noi in 11. Juniu, 1875. amu dechiaratu in facia Dlu Inspectoru Scaunale cá acellu locu nu e bunu, atunci inca amu cerutu cá sé ne assigneze din unulu din acellea 2 locuri amintite mai susu atátu cátu prescrie legea. In 2. Septembrie ann. trecut recercati de cátra Scaunulu metropolitanu prin scripta Nr. 2172 si a In clitu Inspectoratu scolast. din fondulu regiu Nr. 1328 sub Nr. Prot. agendelor parochiale cu datulu de 5 Septbre Nr. 43—1875 inca ne amu fostu dechiaratu, cá acellu locu nu-lu primimu, pentru cá nu e bunu spre scopulu designatu, decatu cu acellu locu, mai bine fora de ellu, cá totu nu ne potemu folosi, mai bine ar' face fratii Sassi deca ni-ar dá din unu locu, din care amu cerutu noi, cá la comuna sunt locuri forte bune pentru gradina de pomaritu. Vedeti cá tote dechiararile nostre si tote iucercarile nostre nu au platitu nimica!! pentrucu in I. Fauru a. c. s. n. Antistia comunale din locu ne provoca cá sé le damu „Adeverintia“ despre aceea cá d'insii ni a facutu cunoscutu cá sé inchidemu acellu locu reu! si in terminu de 8 dílle. Deci ne rogamu de mai marii nostri sé ne spriginesca si se apere caus'a nostra scolastece-baserocesca. Era Inclitu Inspectoratu civilu scolastec u. r. din fondulu regiu, inca se va indurá si va midiloci a se esmite una comisiune mixta din omeni esperti si fora de interessu particularu, spre cercetarea acellu locu, si acelloru ce sunt mai acomodate pentru scopulu amentitu! Vedemu cu toti cá nice legea comunale nu se observa! Comitetulu politicu comunale consta numai din sassi, noi, romanii suntemu eschisi si de aici prin insiellatiunile lor! noi avemu dreptulu numai de pastoritu, care porcari

vacariu, boariu, etc. Si inca care? acellu-a care are sé dee „aldamasiu“ bunu la jupanelu!! „d'insii decidu si lucra in comitetu de noi, fora de noi.“ Deci; noi sé ne punemu petra fundamentale, la assistintia nostra nationale! sé ne sustienemu aceste doua odore pretiose „st. beserica si scol'a“, cá-ci aceste au aperatu si apera de tote valurile furibunde, cáte au trecut si voru trece inca preste poporulu romanu, a carui filii si noi suntemu, se spriginimu dorintia zelosului nostru preutu, sé ne facemu „Fundatiunea“ scolei nostre gr. cat. confessionale romane din care cu tempu sé ne potemu sustiné unu invetiatoriu harnicu, sé ne sustienemu scola, din care avemu se ne acceptamu si noi „radiale luminei-culturei“ cá astufelu sé nu lassamu sé ne arda foculu peccatului, si se fimu inghititi de elementele straine!

2. Dl. Parochu propune alegerea unui presiedinte.

ad 2. Adunarea poporului proclama cu unanimitate de presiedinte pre Dl. parochu Florian Muntenescu, care si-occupa loculu.

3. Presed. propune sé se alega unu cassariu si unu controloru, precum si alegerea membriloru comitetului administrativu pentru fundatiunea proiectata.

ad 3. Adunarea poporului nu afla de lipsa si controloru, ci alegu doi cassari in personele lui Ioanu Campeanu si Nicolau Ivanu Sierbu, cu ceea adaugere cá cassarii sé fia alessi numai pre unu annu si sé fie obligati a depune juramentu, si cu finea annului functiunei voru da ratiociniu, in facia comitetului admin. carea si comitetulu beser. si apoi cu comitetulu in facia intregulu poporu, care ratiociniu se va asterne locuriloru competente, si diuaristiceie spre publicare:

(Va urmá.)

VARIETATI.

† Parastasu. In 17. febr. c. trecut annulu decandu natiunea romana perdá pre unulu d'entre cei mai buni filii ai sei, pre illustrulu barbatu **Vustiu Bar. de Popu**, in acesta dí se serbara parastase la Alba-Julia, Reginu si Saraseu (in Maramuresiu) pentru odihn'a repausatului. La acellu actu de pietate au fostu presenti cu spiritulu multi d'entre veneratorii lui, versandu lacrimi de dorere pentru perderea pratimpuria si binecuventandu memoria lui.

* Despre balulu rom. de la Sabisiu (Transilv.) ce s'au tienutu la 23. Jan. a. c. in folosulu bibliotecei scolei principale gr. or. de acolo, ni-se scie cá a fostu stralucitu, romanescu si raru in acellu orasiu. — Jocurile nationale au fostu jocate cu precisiune chiaru si de straini, ceea ce castiga placerea totoruru-a. — Venitululu curatu se urea la 120 fl. — D'entre straini au donatu D. Carlu Leonhardu judecatoru reg. cercului, 30 buccati de carti si D. Fridericu Fronius, prof. gim. 80 buccati de carti, tote pretiose de cuprinsu clasiceu. — Ratiociniulu se va publicá cátu de currendu.

(Nesce domni cari vreu sé-se preamble prespinarea poporului.) Comitetulu comitatense a Solnocului interioru in adunarea generale tienuta in ianuariu, 26. a. c. a aduscu o resolutiune in privintia planuirii si cladirei unei promenade, pre malulu stangu allu Semasiului situatu nemediulocitu in apropiarea orasiului. Conformu resolutiunei amintite spesele cladirei si planuirii acestei promenade se intentioneza a se suportá din fondulu lucrariloru publice a comitatului. Considerandu inse cá acesta promenada e numa de unu interessu localu si cá o parte mare a drumuriloru citse neglesse, considerandu cá infintiarea acestei-a costa spese enorme, ce comitatulu in inpregiurarile presintu nu e in stare a le suportá, acaroru-a suportare de altecum nu se pote justificá nici prin lege, nici prin ecistate si justitia, — in contr'a resolutiunii

mai susu amintite s'au adressatu la ministerulu de comunicatiune unu recursu motivatu, prin care se cere annullarea acestei resolutiuni contrarie legiloru si celor interessatoru economice nationali a comitatului. Cu buccuria inregistramu cumca acestu recursu imaintatu prin Dl. Gab. M. zelosulu aperatoriu allu poporului, — suscrissu si de unu cetatianu magiaru. Speramu cá ministrulu va annullá decisiun comitatului si va scuti poporulu de aceasta nedrepta.

Sciri mai noue si electrice.

Vienna, 15. febr. Diariulu off. publica patent'a imp. d'in 11. I. c. prin o tote dietele provinciale sunt convocatu díu'a de 7 Martiu, a. c. — Contu dimiru Dziedussycki este numitu reescalculu provinciale allu Galliciei.

Madridu, 14. febr. In adunarea eri, fiindu presenti 207 deputati, Cancellu civilu se va terminá in scurtu timp.

Vienna, 15. febr. In cercurile gureturcesci dupa sciri sosite d'in Constantinopole, — se ventileza proiectulu dí procurá raialeloru (crestiniloru) proprietate de pamentu pre callea dessarcinarel. Imp. mutulu pentru dessarcinarea pamentului contractá dupa modelulu cellu austriacu cu garanti'a peteriloru nordice.

Constantinopole, 15. febr. — Statanulu de de ordine a seeseoutá urmatoriu reforme in Bosni'a si Ertiegovina: „Depli libertate de cultu pentru nemusulmani si stituirea sistemulu de administratiune, in loculu cellu de essarindare; vendiarea mostloru statului la locuitoru lipsiti inlesnind li-se platirea, fara a se prejudeca dreptu de proprietate pentru tote clasele locuitoriloru; respectarea egalitatii intre suppus musulmani si de alta religiune relativu transcrierea proprietatiloru imobile; alegerea de cáte una comisiune mixta compusa de notabili musulmani si de alte religiuni, in ambe capitalele (Bosni'a si Ertiegovinei) cari ca sectiuni a consiliulu executivu voru fi insarcinate a inveghis escutarea reformelor; pentru rescolati se publica amnestia.

Bibliografia.

„Calendarulu Telegraphului.“ Acestu calendaru contine: „Tablulu monedeloru straine din tote statele lumii si raportulu loru moned'a romana.

Materiele cele-lalte literarie si amuse se resumu astu-felu:

„Orco,“ frumoasa poema in prosa de D-n'a Georgu Sand, prin care a natiunea candu iubosce pe unu strainulu sustine trebus sé abdica la independenta sa, se mora.

„Zoe“ nuvela in care se descrie o miserabila in care se afla o parte de feminiu in Bucuresci.

„Celle trei sarutari alle sierpelui,“ chinaza, forte interessanta cá-ci e suma de obiceiuri chineze.

„Impressiunile din díu'a si ser'a de nuvele“ Dupe aceste nuvele, urmedia: *Diurna* Noptea annului nouu. — Spaimetele unui maru. — Animalele adorate. — Bismar in hotelulu Stancescu din Craiova. — *Uria* unui assassinatu misteriosu in Bucuresci (farsa). — Bulevardulu.

Poesie: Republic'a si Monarchia. Cantece populare. — Istoria unui printie peste 9 tierre, povestita de unu gaugu. — Gangavulu politicu din timpulu Dorloru straini. — Poesie inedite de Bolneanu. — Unu lamentu la Botintineanu.

Apoi diferite si interessante curios in numeru de peste 30. — Pretiulu acestui calendaru, cu tot ceste, este numai unu leu nou.

Au apparutu de sub pressa „Comitetulu de istoria Besericeie“ coprindendu istoria chia si media de N. Nitiulescu, profes seminariulu centralu d'in Bucuresci. — Tiulu unui esempl. 3 lei 50 bani.

ALESSANDRU ROMAN Propriet. edit. si red. respundiat.